

- науково обґрунтовані нормативи;
- постійний характер контролю та система мотивації, що дисциплінує персонал.

1. Марченко Д.М., Яровенко Г.М. Удосконалення організації внутрішнього фінансового контролю підприємств // *Актуальні проблеми економіки*. – 2005. – № 12. – С. 163–171. 2. Яровенко Г.М. Застосування теорії ігор при побудові моделі фінансового контролю // *Актуальні проблеми економіки*. – 2004. – № 11. – С. 156–163. 3. *Мета та функції контролінгу*. – <http://revolution.allbest.ru>. 4. Стефанюк І.Б. Фінансово-господарський контроль в системі управління фінансами // *Економіка. Фінанси. Право*. – 2005. – № 3. – С. 16–18. 5. Стефанюк І.Б. *Поняття, сутність і причини виникнення контролінгу* // *Фінанси України*. – 2005. – № 2. – С. 146–153. 6. Аксентюк М.М. Роль контролера в управлінській діяльності // *Актуальні проблеми економіки*. – 2006. – № 9. – С. 187–191. 7. Мамішев А. Зміст і призначення контролю в механізмі управління // *Економіка. Фінанси. Право*. – 2003. – № 3. – С. 5–10. 8. Стадник В.В., Йохна М.А. *Менеджмент: Посібник*. – К.: Академвидав, 2003. – 464 с. (Альма-матер). 9. *Стратегія і контролінг в системі внутрішнього економічного механізму підприємства* // *Економіка. Фінанси. Право*. – №11. – 2004. – <http://economy.kiev.ua>. 10. Турило А.М., Кравчук Ю.Б., Турило А.А. *Управління витратами підприємства: Навч. посібник*. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с. 11. Давидович І.Є. *Управління витратами: Навч. посібник*. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 320 с. 12. Бутинець Ф.Ф., Войналович О.П., Томашевська І.Л. *Організація бухгалтерського обліку: Підручник для студентів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / За ред. Ф.Ф. Бутинця*. – 4-те вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2006. – 528 с. 13. Дрозд І.К. *Єдність зовнішнього та внутрішнього контролю в системі фінансово-економічного контролю* // *Фінанси України*. – 2006. – № 3. – С. 135–140. 14. Нетикша О. *Організація служби внутрішнього аудиту та її роботи на підприємстві* // *Бухгалтерський облік і аудит*. – 2004. – № 7. – С.61–64.

УДК 657.47

К.П. Приступа

Луцький національний технічний університет,
кафедра обліку і аудиту

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ОПЕРАТИВНОГО КОНТРОЛЮ

© Приступа К.П., 2009

Розкрито суть концепції розвитку оперативного контролю, визначено її елементи та значення. Детально досліджено поняття «предмет», «метод» і «суб'єкти» оперативного контролю як функціональні елементи його концептуальної основи.

Essence of conception of development of operative control is exposed, its elements and values are definite. In detail it is explored and an object is specified, method and subjects of operative control, how the functional elements of his conceptual basis are.

Постановка проблеми. Активний розвиток новітніх форм господарювання обумовив розширення та урізноманітнення кола інтересів, запитів і потреб суб'єктів ринку. Якісне та результативне управління господарською діяльністю, а особливо її трудомісткими секторами і напрямками вимагає сьогодні формування належного інформаційно-аналітичного забезпечення.

Водночас реалії сучасного бізнес-середовища поглиблюють критичне ставлення до інформації, що створюється в системі «традиційного» бухгалтерського обліку. Сьогодні необхідно володіти своєчасними і доречними даними про стан господарських операцій та подій на всіх стадіях їх здійснення.

Задоволення сукупності нових та оновлених потреб користувачів різних рангів можливе при ефективному і раціональному функціонуванні системи оперативного контролю. Результативне та якісне його проведення полягає у спостереженні за ходом здійснення визначених процесів, перевірки їх відповідності нормам і нормативам й виявленні відхилень, що перешкоджають отриманню запланованих результатів.

Дотримання системності та цілеспрямованості при проведенні оперативного контролю забезпечує досягнення поставлених цілей з врахуванням можливого впливу на них зовнішніх і внутрішніх факторів. Тобто роль оперативного контролю в сучасних умовах визнані як в науковому світі, так і в практичній діяльності. Проте, динамічний розвиток ринку потребує всебічного та повсякчасного удосконалення його методик, прийомів; уточнення термінології та категорійного апарату.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання економічної сутності, ознак і особливостей оперативного контролю досліджувались та висвітлені у багатьох працях вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема таких, як Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, Н.Г. Виговська, В.М. Жук, М.Я. Дем'яненко, В.А. Дерій, І.К. Дрозд, Є.В. Калюга, Г.Г. Кірейцев, В.Г. Лінник, Ю.Я. Литвин, Л.В. Нападовська, О.А. Петрик, Л.В. Сотнікова, Р.Б. Чейз, В.О. Шевчук та інші. Науковці звертали увагу на визначення місця і функціонального призначення оперативного контролю в системі управління, досліджували його інформаційне забезпечення, категорії та критерії визнання об'єктів. Особливого значення надавали показникам відповідно потреб окремого кола користувачів.

Цілі статті. Метою статті є систематизація знання про оперативний контроль, уточнення деяких категорій та понять: предмета, методу і суб'єктів, а також формулювання концепції його розвитку.

Основний матеріал. Раціональна організація та методика проведення оперативного контролю здійснюється з врахуванням особливостей виробничо-господарської діяльності, напрямів і видів господарювання, форм та рівня інформаційного забезпечення. Сукупність таких аспектів першочергово створює основу для формування концепції розвитку та функціонування оперативного контролю в сучасних умовах. Разом з тим необхідно з'ясувати суть значення «концепції» в управлінні як всією діяльністю, так і окремими її складовими.

З філософського погляду концепцію розглядають як спосіб розуміння чи трактування чогось на основі власних чи вже існуючих висновків. У діловому світі концепцію розуміють як письмовий виклад будь-якої стратегії [9]. Професор А.Г. Загородній висловлює думку про те, що концепція – це наукова теорія щодо появи, становлення та розвитку окремих явищ чи предметів, що становлять в сукупності систему, але остання має специфічну і власну концепцією [4, с. 232]. В економічній енциклопедії С.В. Мочерного концепція розглядається як сукупність ідей, положень, способів пізнання, методологічних принципів [3, с. 8–10]. Науковець В.П. Пантелєєв у докторській дисертації зазначає широке трактування концепції контролю: від побудови цілісної системи, концептуальної інтерпретації множинного змісту поняття «контроль» і розкриття багатоаспектності його системної сутності, до перспектив розвитку контролю, його методології та організації [5, с. 12].

Враховуючи таке доповнимо, що концепція оперативного контролю має враховувати його специфічні особливості і ознаки, але разом з тим, сама регламентує такі характеристики. Треба також брати до уваги, що у вузькому розумінні оперативний контроль – це контроль при веденні оперативного обліку, внутрішнього контролю, а також тих дій і подій, що не мають відображення у паперовій чи іншій формі. У ширшому розумінні це різного роду вплив суб'єкта оперативного

контролю (керівної системи) на об'єкт (керовану систему) за допомогою способів і прийомів, що забезпечують виконання планів, бюджетів і програм (система методичних інструментів). Слід з'ясувати концепцію розвитку оперативного контролю як систематизований та узагальнений погляд на розвиток оперативного контролю як науки; та як розроблення проекту внутрішнього нормативно-правового положення – Концепції оперативного контролю суб'єктів господарювання.

Основною метою концепції є визначення завдань і сфер (напрямів) здійснення оперативного контролю з врахуванням пріоритетності інтересів користувачів (власника, бухгалтера, управлінця, спеціаліста, робітника) та дотримання вимог обов'язкового законодавства.

Реалізація цілі концепції передбачає виконання таких завдань: формування нормативно-правового регулювання; розроблення організаційно-методичного забезпечення; удосконалення кадрової політики і розроблення мотиваційних заходів.

Забезпечення ефективного здійснення таких завдань можливе при обґрунтуванні та уточненні науково-теоретичних засад концепції. До них можна віднести сукупність специфічних норм, положень, ознак, понять, що становлять концептуальну основу результативного та якісного здійснення оперативного контролю.

За вищевикладеним, концепція розвитку оперативного контролю складається із деяких послідовних елементів, функціонально пов'язаних між собою (рисунок).

Рис. 1. Структура концепції розвитку оперативного контролю

Суть концептуальної основи визначена деякими законодавчими і міжнародними документами. Її зміст і структуру розкрито у Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. №996, Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», Міжнародних стандартах фінансової звітності. У документах зазначено, що концептуальна основа включає мету здійснюваного процесу, якісні характеристики інформації, принципи та характеристику елементів системи. Отже, концептуальна основа дає змогу дослідити та виявити межі функціонування конкретного явища чи процесу, способи реалізації їх базових функцій і властивостей, а також пояснює роль та місце серед інших напрямів діяльності чи в системі управління загалом (з погляду теорії). Крім того, передбачає використання специфічних методів та прийомів у випадку існування конкретних умов господарювання з метою забезпечення досягнення поставленої мети за найменших втрат (з погляду практики).

Мета та завдання оперативного контролю. Мета оперативного контролю полягає у попередженні і своєчасному виявленні відхилень фактичного стану об'єкта управління від нормативних, планових та інших його характеристик, відповідно до яких можливе його функціонування [7, с. 37]. Н.Г. Виговська стверджує, що оперативний контроль попереджує можливі зловживання при одержанні та витрачанні коштів, сприяє дотриманню фінансової

дисципліни, своєчасності фінансово-грошових розрахунків, а також має відповідати інтересам власника [1, с. 320]. В економічному словнику А.Г. Загороднього обґрунтовується здійснення оперативного контролю шляхом своєчасної оцінки правильності, законності та доцільності здійснених витрат, отриманих доходів, розрахунків підприємства [4, с. 232]. На нашу думку, мету та завдання оперативного контролю можна достовірно визначити, розкриваючи економічну суть такого процесу. Діяльність або впорядкованість дій окремих зацікавлених осіб, спрямована на формування достатнього для прийняття поточних управлінських рішень інформаційного забезпечення, що в сукупності становить певну систему постійного спостереження, огляду і перевірки форми, стану та рівня господарських об'єктів, процедур й показників відповідно запланованим чи потрібним, називається оперативним контролем. Крім того, він характеризується здійсненням в незначні інтервали часу, протяжність яких залежить від тривалості окремих підконтрольних процесів. Разом з тим, такі процеси можуть містити інші явища, події та операції, що також потребують перевірки під час їхнього здійснення. Саме така функціональна особливість забезпечує результативне та доречне проведення оперативного контролю відповідно до його мети. Отже, оперативний контроль є «швидким» інструментом управління, який присутній на всіх етапах реалізації господарських цілей. Також зауважимо, що його прийоми і способи здійснення залежать від конкретних потреб управління, яке і визначає сферу його застосування.

Спираючись на мету оперативного контролю, можна визначити його основні завдання:

1. Поточне спостереження за господарськими операціями, а також факторами, що впливають на них в процесі їх здійснення;
2. Своєчасне попередження різного роду відхилень, формування яких знизить ймовірність отримання поставлених результатів;
3. Оперативне виявлення фактичних відхилень.

Елементи оперативного контролю. Забезпечення ефективного оперативного контролю можливе за умови раціонально організованої роботи осіб, зацікавлених у його результативному здійсненні.

Побудова організаційної структури оперативного контролю має враховувати деякі особливості як самих господарюючих одиниць, так і середовища, в якому вони діють. Серед них можна виділити такі:

- 1) галузь господарювання визначає рівень потреби у поточних інформаційних даних у процесі прийняття управлінських рішень;
- 2) вид (напрямок) діяльності суб'єкта господарювання обумовлює правильність вибору методики, прийомів та форм оперативного контролю;
- 3) форма власності визначає рівень забезпеченості оперативного контролю нормативно – правовим регулюванням, яке в свою чергу класифікується за ступенем участі у його формуванні законотворчих органів та поділяється на такі види:
 - загальнодержавне (здійснюється на рівні держави, під його дію як правило попадають державні та комунальні підприємства);
 - галузеве (діє тільки у межах однієї галузі народного господарства);
 - внутрішньогосподарське (здійснюється та формується на рівні підприємства)
- 4) розмір підприємства (кількість виробничих підрозділів, багатоступеневий цикл виробництва і реалізації) впливає на кількість штатних одиниць, безпосередньо задіяних у спостереженні та перевірці за ходом здійснення господарсько-виробничих процедур та операцій.

З врахуванням вищенаведених особливостей та з метою дієвості оперативного контролю можна висловити думку про те, що його ефективно здійснення забезпечується об'єднанням зусиль усіх зацікавлених у якісному його проведенні осіб. Таких осіб пов'язує тільки досягнення конкретних результатів господарювання, що дає змогу здійснювати оперативну зустрічну перевірку виконання ними своїх функціональних завдань та обов'язків. Разом з тим, вони працюють відокремлено і незалежно, що підвищує неупередженість та якість інформації про дійсний (фактичний) стан господарських операцій та подій. Тому, на нашу думку, доречно вважати таких осіб суб'єктами оперативного контролю та об'єднати їх у такі групи:

1) власники (акціонери) – специфічні користувачі, що мають доступ до всіх сфер та напрямів господарювання, наділені правом контролю за формуванням різного роду результатів діяльності з метою забезпечення своїх майнових та інших інтересів, але часто обмежені у практичній присутності в ході здійснення господарських подій;

2) управлінський персонал та спеціалісти здійснюють щоденний контроль за переміщенням цінностей, розподілом і використанням ресурсів та засобів виробництва як в середині структурних підрозділів, так і між ними з метою правомірності, економічної ефективності й доцільності реалізації господарських операцій та процедур відповідно до внутрішніх нормативних документів, передбачених календарним планом;

3) спеціальні служби, створені на підприємстві з метою посилення контролю за правильністю здійснених витрат, отриманих доходів, проведених розрахунків в ході їх формування і виникнення, що забезпечує раціональне збереження та використання майна підприємства. Організація діяльності таких служб є гнучкою та структурованою. До них входять як облікові працівники, так і спеціалісти з технології виробництва. Для ефективного виконання завдань оперативного контролю спеціальні служби використовують тільки фактичні прийоми його здійснення. Прикладами таких суб'єктів оперативного контролю можуть бути: інвентаризаційні комісії, комісії з розслідування надзвичайних подій та, в окремих випадках, ревізійні комісії;

4) працівники, безпосередньо зайняті на виробництві, здійснюють поточний контроль за технологічними процесами виробництва, фактичною якістю сировини і продукції відповідно до стандартів і технічних умов. Також вони мають можливість в найкоротші проміжки часу виявляти виробничі відхилення, збої та порушення нормального ходу господарської діяльності підприємств.

Концептуальна основа оперативного контролю розкриватиме, конкретизуватиме та ідентифікуватиме його предмет і метод. Разом з тим зауважимо, що метод та його прийоми є більш наступними поняттями відносно предмету, оскільки саме останній визначає область дії окремого явища, а відповідні існуючі умови формують його методичне забезпечення. На основі цього вважаємо за доцільне насамперед уточнити суть предмета оперативного контролю, що забезпечить коректне визначення його методу, прийомів та способів здійснення.

Для дослідження предмета оперативного контролю необхідно оцінити його з боку внутрішніх користувачів інформації, зокрема управлінців різних рівнів. Важливим є точне та неупереджене розуміння функціональної приналежності оперативного контролю до внутрішнього, як такого, що становить систему заходів, організованих керівництвом підприємства, що реалізуються з метою найефективнішого виконання всіма працівниками своїх обов'язків при здійсненні господарських операцій. Внутрішній контроль визначає законність таких операцій та їх економічну доцільність для підприємства [8, с. 9]. Роль оперативного контролю в цьому процесі полягає у постійній присутності в ході виникнення окремих подій і явищ, а також своєчасній оцінці при появі відхилень чи інших недоліків господарювання.

Крім того, в окремих випадках оперативний контроль здійснюється інтуїтивно, що забезпечує його постійність і можливість вчасно виявити відхилення чи інші негативні явища. У деяких ситуаціях важливу роль відіграє людський фактор, який дає змогу незалежно від існування певних методик, нормативів чи доручень усунути формування небажаного результату в найкоротші терміни. Така особливість є, безумовно, позитивною характеристикою оперативного контролю і істотно впливає на визначення його предмета.

Проф. Л.В. Нападовська висловлює думку про визначення предмета контролю з психологічного погляду. Автор стверджує, що вивчення психологічних аспектів поведінки людини в умовах жорсткого контролю та використання його результатів для покарань показали, що саме такі умови змушують їх більше часу приділяти пошукові виправдань власних дій і не сприяють пошукові шляхів досягнення поставленої цілі [6, с. 43]. Актуальність та цінність такого погляду в сучасних умовах господарювання відносно оперативного контролю полягає насамперед у тому, що збільшення (зменшення) чи зростання (спад) окремих показників не завжди розцінюється як небажане явище. Також підкреслюється, що предмет має забезпечити не тільки своєчасне виявлення негативних сторін здійснюваних процесів, а й має сприяти суб'єктам не зупинятись на досягнутому.

Така особливість дає змогу встановити прямий зв'язок між елементами системи оперативного контролю.

Особливої уваги в напрямку дослідження оперативного контролю заслуговують розробки проф. Б.І. Валуєва. Вчений сформував різні підходи до обґрунтування контролю як функції управління. Разом з тим він показує роль і місце оперативного контролю саме в оперативному управлінні, що підтверджується виявленням деяких специфічних особливостей. Зокрема, групуючи погляди окремих авторів, предметом контролю науковець вважає діяльність підприємств відповідно до встановлених законів, норм, правил, рішень, доручень; процеси і явища, що розглядаються з погляду можливої їх невідповідності запланованим цілям, планам, нормам, управлінським рішенням; управлінські рішення, фінансові, господарські операції і процеси, що оцінюються з боку їх економічної ефективності, законності, достовірності і доречності, збереження власності [7, с. 32].

Відсутність єдиної думки про предмет оперативного контролю нівелює його можливість виділитись в окрему самостійну функцію управління. Тому, враховуючи існуючі реалії теорії і практики щодо обґрунтованої потреби в оперативному контролі в сучасних умовах та недостатньому його вивченні, нами згруповані й уточнені основні ознаки його предмета. Ми вважаємо, що насамперед предмет як економічна категорія має визначати межі застосування окремих процесів чи систем та з іншого боку бути своєрідним зв'язком між окремими самостійними ланками управління. Отже, предмет оперативного контролю має містити:

1. Характеристику визначеної частини дій, що створюють певний вплив на стан, форму і рівень використання ресурсів;
2. Думку про те, що коло осіб, зайнятих у процесі перевірки господарських операцій, подій та явищ, не є обмеженим і формується залежно від організаційної структури та інших особливостей діяльності;
3. Об'єкти, які вважаємо вужчими поняттями, але тільки ті, що відповідають критеріям оцінки з погляду можливості й доцільності їх оперативної перевірки;
4. Рекомендації з вибору можливих методів, прийомів та способів здійснення оперативного контролю, але чітко не визначати їх обов'язковість;
5. Якісну характеристику інтервалів часу такої діяльності, враховуючи, що остання має відповідати тривалості підконтрольних господарських процесів й операцій.

Визначення предмета оперативного контролю дає змогу з'ясувати його місце серед інших систем управління. Разом з тим, можна виявити взаємозалежності інших елементів й складових господарської діяльності. На нашу думку, згруповані та уточнені ознаки предмета дають змогу наголосити на тому, що оперативний контроль є невід'ємною частиною господарського та внутрішнього контролю, оскільки забезпечує ефективне досягнення накреслених цілей шляхом реалізації прийнятих управлінських рішень у процесі виконання поставлених завдань. Крім того, оперативний контроль є не тільки окремим видом, він є безумовною складовою інших підсистем (форм, видів) контролю. Це пояснюється насамперед таким:

– ефективність фінансового контролю, виконання самих фінансових планів та операцій забезпечується своєчасною оцінкою правильності, законності та доцільності здійснених витрат, отриманих доходів, проведених розрахунків в ході їх здійснення;

– результативність адміністративного контролю можлива за умови поточного нагляду за виконанням функціональних обов'язків, повноважень службовцями та керівниками; також особливої уваги потребує несанкціоноване делегування повноважень в ході нормального операційного режиму; крім того, оперативний контроль виконує особливу стимулюючу функції при запровадженні мотиваційних та іншого роду програм;

– доцільність виробничого контролю (контроль виробництва) забезпечується можливістю попередити виникнення невинуватених витрат, розтрат і перевитрат саме в періоди формування валового внутрішнього продукту чи незавершеного виробництва, а не тоді, коли оприбутковується готова продукція і відомий кінцевий результат діяльності.

Крім того, значення оперативного контролю обумовлюється ще й тим, що він є засобом попередження формування недостовірної та викривленої інформації.

Оперативний контроль як процес, що забезпечує виконання запланованих дій і процесів відповідно до потреб, правил і нормативів здійснюється шляхом використання специфічних прийомів і способів, сукупність яких називається його методом. Метод та предмет формують систему оперативного контролю.

Визначення методу ґрунтується на його розкритті як економічної категорії. З погляду теорії, ним є спосіб дослідження процесів, явищ, систем, що створюються людиною. На думку проф. Л.В. Нападовської, метод – це спосіб дослідження, який визначає підхід до об'єктів, що вивчаються, планомірний шлях наукового пізнання і встановлення істини [6, с. 72]. З боку практики важливо спиратись на основну мету та завдання оперативного контролю, реалізація яких прямо залежить від правильності вибору методики його проведення. Разом з тим в сучасних умовах контрольні процедури потребують удосконалення й доповнення з метою отримання доречної та неупередженої інформації про фактичний стан справ підприємства.

Враховуючи приналежність оперативного контролю до внутрішнього, дослідимо думки вчених щодо трактування суті методу. Л.В. Нападовська вважає методом внутрішньогосподарського контролю сукупність способів, процедур та прийомів, які забезпечують реальну оцінку підконтрольних об'єктів [6, с. 79]. Б.І. Валуєв розуміє під методом контролю комплексне вивчення економічної ефективності, законності, достовірності ціленаправленості господарських і фінансових операцій на основі використання облікової, звітної, планової (нормативної) та іншої економічної інформації у взаємозв'язку з дослідженням фактичного стану об'єктів контролю. Разом з тим вчений вважає, що специфічність методу контролю, здійснюваного в оперативному режимі, полягає в тому, що використання планової, нормативної і облікової інформації пов'язується з оперативною оцінкою фактичного стану економічних об'єктів [7, с. 33].

Виходячи з такого, під методом оперативного контролю потрібно розуміти сукупність методичних прийомів і способів, що забезпечують реалізацію його мети, шляхом проведення своєчасної оцінки фактичного стану ресурсів в процесі їх формування і використання. Разом з тим, ряд вчених, серед яких і В.А. Дерій виділяють фактичні (інвентаризація, лабораторний аналіз, експертна оцінка, очне опитування) і документальні (читання документів, рахункова перевірка документів, порівняння документів, письмовий запит, економічний аналіз) прийоми і способи контролю [2, с. 7]. На нашу думку, при здійсненні оперативного контролю документальні способи і прийоми не можуть бути реалізовані повною мірою. Документи в системі бухгалтерського обліку складаються після завершення господарської операції – тоді, коли результат від її здійснення вже відомий (зарахування коштів на рахунок в банку, запуск запасів у виробництво, реалізація готової продукції і товарів, розрахунки з бюджетом, підписання договорів, актів, протоколів). Оперативний контроль, своєю чергою, проводиться в процесі виконання певних дій і перевіряє їх відповідність запланованим. Тобто документ на той час ще не може бути складеним, оскільки на це немає юридичної підстави. Однак, необхідно зауважити, документальні прийоми і способи в оперативному контролі можуть бути використані на основі документів оперативного обліку та внутрішньої специфічної звітності.

Фактичні прийоми в оперативному контролі можуть використовуватись варіативно, відповідно до потреб і можливостей суб'єктів його здійснення, а також з врахуванням галузевої специфіки, форм господарювання, напрямів і видів діяльності підприємства. Також способи проведення перевірок можуть бути комбінованими з метою оперативного забезпечення користувачів доречною та своєчасною інформацією.

Висновки. Узагальнюючи вищевикладене, висловимо думку про те, що в сучасних умовах актуальність оперативного контролю зростає. На основі цього концепція його розвитку потребує теоретичної розробки і практичної реалізації. Вона має бути основою на забезпеченні інтересів користувачів різних рівнів оперативною інформацією про фактичний стан господарських процесів, операцій і подій з метою попередження небажаних ситуацій в ході їх здійснення. Реалізація мети

концепції розвитку оперативного контролю можлива за умов належних організації та методики його проведення на окремих підприємствах. Крім того, дослідження і розроблення концептуальної основи оперативного контролю як науково-теоретичного підґрунтя реалізації концепції дасть змогу уточнити його предмет, метод, методичні прийоми і способи, суб'єкти і об'єкти та сформує напрями його практичної реалізації у господарських одиницях.

Отже, концепція розвитку оперативного контролю в сучасних умовах забезпечить його здійснення відповідно до мети. Разом з тим, організація і методика проведення перевірок, оглядів і спостережень потребують детальних досліджень, уточнень та вдосконалення.

1. Виговська Н.Г. *Господарський контроль в Україні: теорія, методологія, організація: Монографія.* – Житомир: ЖДТУ, 2008. – 532 с. 2. Дерій В.А. *Контроль і ревізія в сільському господарстві: Курс лекцій для студентів вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації за спеціальністю 7.050106 «Облік і аудит».* – Тернопіль: Джура, 2002. – 64 с. 3. *Економічна енциклопедія: У трьох томах Т. 2 / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін.* – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 848 с. 4. Загородній А.Г., Возюк Г.Л., Смовженко Т.С. *фінансовий словник.* – 4-те вид., випр. та доп. – К.: Т-во «Знання», КОО; Л.: Вид – во Львів. банк. ін-ту НБУ. – 566 с. 5. *Концепція внутрішньогосподарського контролю діяльності підприємств: методологія, організація, розвиток: Автореф. дис. ... д-ра екон. наук.* – В.П. Пантелєєв. – К., 2009. 6. *Нападовська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці: Монографія.* – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – 224 с. 7. *Оперативный контроль экономической деятельности предприятия / Б.И. Валувев, Л.П. Горлова, Е.Л. Зернов и др.* – М.: Финансы и статистика, 1991. – 224 с.: ил. 8. *Сотникова Л.В. Внутренний контроль и аудит. Учебник / ВЗФЭИ.* – М.: ЗАО «Финстатинформ», 2000. – 239 с. 9. http://www.chtotakoe.info/articles/kontseptsija_318.html.

УДК 657.2

К.І. Редченко

Львівська комерційна академія,
кафедра аудиту

ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОГО ТА ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

© Редченко К.І., 2009

Розглянуто особливості зовнішнього та внутрішнього аудиту інвестиційних проектів, розглянуто зміст аудиторського підходу в умовах невизначеності щодо припущень, покладених в основу проекту.

In the article the features of external and internal audit of investment projects are discussed, the content of the audit approach in the face of uncertainty regarding the project assumptions is reviewed.

Постановка проблеми. Інвестиційні проекти як об'єкти аудиту можуть розглядатися з двох різних точок зору. По-перше, інвестиційні проекти є основним джерелом прибутку для інвестиційних компаній і фондів, а також багатьох комерційних банків. По-друге, будь-яке комерційне підприємство також може реалізовувати власні інвестиційні проекти.